

Izšla vsak dan razen
pocitij in praznikov.
Izšla vsak dan razen
pocitij in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostori:
2637 N. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XII.

Čena lista
je \$5.00

Entered as second-class matter January 25, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 29. junija (June 29), 1926.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 151

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PREDLOGA ZA DEPOR- TIRANJE TUJCEMCEV NASEDLA NA PEŠČENINE

Senat se letos ne bo počel s njo.
— Na dnevni red pride šele v
januarju ali februarju prihod-
njega leta.

Washington, D. C. — Letos
ne bo nič s Holidayjevo depor-
tacijsko predlogo za deportira-
nje tujcemcev, kajti senatni
odsek ne podvzame nobene akci-
je. Senator Hiram Johnson,
predsednik senatnega odseka,
meni, da so nasprotniki te pre-
dloge upravičeni, da se zaslusijo
pred senatnim odsekom, čim
njegovga odseka pa nimajo ča-
sa v zadnjih dneh kongresnega
zasedanja voditi obširno zasli-
šanje o tej predlogi.

Albert Johnson, predsednik
zbirniškega odseka, je pomagal
riniti to predlogo za strahovanje
tujcemskih delavcev naprej.
Zdaj se seveda jezi, ker njegov
brat po imenu iz Kalifornije v
senatnem odseku ni njegovega
mnenja glede za tujcemce v A-
meriki zelo važne predloge. Ho-
liday prihaja iz Danville, Ill., t. j.
iz mesta, iz katerega prihaja
stric Joe Cannon. Priporočil je
zbirniški, da sprejme to predlo-
go, ker v Chicagu kar mgolgi
banditov in drugih kriminalcev.
Kongresnik Sabbath iz Chicaga
mu je odgovoril, da je vsak ban-
dit v Chicagu Američan in vpra-
šanje, ki je pred zbirnico, ne po-
meni drugega, kakor, da naj se
človek, ki je tujcemec, bolj pre-
ganja kot domačin, ker se nima
državljankega papirja.

Socialist Burger je odigral
predlogo kot krono odpuščanja
od ameriških idealov o svobodi.
Povdaril je, da bo po tej predlogi
deportiran tujcemec, ki zago-
varja v tej deželi principe sode-
nanje italijanske vlade, pa oni tu-
di, ki je bil v Italiji aktiven pro-

Illinoiške primarne vol- itve bodo tudi proslavne

Senatni odsek pride v Chicagu
preiskovat par milijonsko
kampanjo v Illinoisu.

Washington, D. C. — V nede-
ljo se je v tujkajšnjih političnih
krogih govorilo, da pojde kmalu
po zaključitvi točnega kon-
gresnega zasedanja senatni od-
sek, ki preiskuje kampanjske ko-
rupcije, v Chicagu, da na licu
mesta preišče illinoiške primar-
ne volitve, pri katerih so baje
gotovi interesi izdali približno
\$200,000, da so postavili na vo-
lilni listek Franka L. Smitha kot
republikanskega kandidata za
senatorja.

V soboto je senator Caraway
iz Arkansasa v senatu izjavil, da
se čeni, da je stala kampanja za
Smitha nad \$2,000,000 in pripo-
ročal je, da senatni odsek pre-
išče tozadevne govorice, in sicer
čimprej.

Senatni preiskovalni odsek je
prvotno nameraval zaslišati še
par prič glede pennsylvanijskih
primarnih volitev, nato pa pre-
kiniti zaslišanje za toliko časa,
da poročajo posebni pregled-
ovalci računov, ki so bili po-
slani v Westerville, O., kjer se
nahaja glavni stan Antisaluske
lige, da preiščejo ligine knjige.

AMUNDSEN DOPEL V SE- ATTLE.

Seattle, Wash. — Kapitan
Roald Amundsen je v nedeljo
sopotnikom "Victoria" v
Seattle. Z njim vred je prišel del-
mostva zračne ladje "Norge", ki
je plula preko severnega teča-
ja in ponesrečila v Alaski. A-
mundsen je dejal, ko je stopil na
suho, da je zaključil svoja polar-
na potovanja.

Splošna preiskava o suhaškem gibanju

Senatni odsek namerava razširi-
ti investigacijo na vse verske
organizacije in klukele, ki
delajo propagando za prohibi-
cijo. Tudi mokrnaške organi-
zacije pridejo na vrsto.

Washington, D. C. — Senatni
odsek, ki preiskuje veliko volilno
korupcijo pri senatskih primar-
nih volitvah v raznih državah U-
nije, namerava vključiti med
svoje tarče vse organizacije, po-
svetne in verske, ki so aktivne
za in proti prohibiciji, odkar je
18. amendent v veljavi.

Vodilne glave odseka so izja-
vile v soboto, da bodo zaslišani
odgovorni odborniki vseh organi-
zacij, ki imajo opraviti s pro-
hibicijo. Predvsem pride na vr-
sto Ku Klux Klan in potem razne
cerkvenjake organizacije. Do-
jstvo, da je Protisaluska liga
sama potrošila čez 35 milijonov
dolarjev v zadnjih sedmih letih
za uvedbo prohibicije, je razbu-
dilo senatorje in zdaj hočejo ve-
deti, koliko so izdale druge or-
ganizacije v ta namen. Zaslišani
bodo tudi voditelji organizacij,
ki pobijajo prohibicijo. Odsek bi
rad vedel, kdo jih financira.

Poljska kopira Ameriko

Moskvički pravi, da novi režim bo
urejen po ameriškem sistemu.

Varišava, 28. jun. — Novi polj-
ski predsednik Moskvički je re-
kel v intervjuju s poročevalcem
čikaške "Tribune", da bo poljska
ustava toliko izpremenjena, da
bo poljska vlada odgovorna le
predsedniku in ne več parlamen-
tu. Ta način vlade, kakršen je v
Združenih državah, je bilji kak-
or evropski sistem. Moskvički u-
pa, da se ameriški sistem obne-
se na Poljskem.

Delavske novice

Rudarji v Mariouu glasovali pro-
ti podpori za Angleže.

Marion, Ill. — Tukajšnja kra-
jevna rudarska organizacija je
glasovala proti predlogu, da ili-
noiška distriktna unija pošlje
\$25,000 kot pomoč stavkujočim
angleškim rudarjem, ki je zdaj
na splošnem glasovanju.

TESARSKI DELAVCI PO VSEJ DEŽELI PRIŠLI DO SPORAZUMA

Sporazum se ni bil predložen
predsedniku Internacionalne
kleparških delavcev Sheet
Metal Workers' International
Assn.

Washington, D. C. — Sullivan,
tajnik internacionalne klepar-
ških delavcev v Washingtonu, je
potrdil, da je izjava Hutchinsona,
predsednika Bratovštine te-
sarskih delavcev v Indianapolisu,
resnična glede sporazuma, ki
sta ga napravili obe organizaciji
z ozirom na jurisdikcijske spore.
Eksekutiva centralne klepar-
ških delavcev se ni sprejela be-
sedila o sporazumu, in o spo-
razumu bo razpravljala šele po
desetih dneh. Predsednik orga-
nizacije kleparških delavcev se
nahaja zdaj v Kanadi.

178 TEKSTILNIH DELAVCEV STAVKA V FALL RIVERJU.

Fall River, Mass. — Firestone
Cotton kompanija namerava
importirati stavkajoče, da na-
domesti 178 delavcev, ki so za-
stavkali v njeni tovarni. Kom-
panija je odklonila priznanje u-
nije ali delavniških odborov. To-
varna dela počnidan in delavci se
menjajo pri delu trikrat v 24
urah. Stavko vodi organizacija
United Textile Workers of
America.

DVA FARMARJA STA DOBI- LA SLUŽBO.

Washington, D. C. — Pred-
sednik Coolidge je imenoval
Carl Williamsa iz Oklahome, u-
rednika poljedelskega lista, pe-
tim članom v železniški poga-
jalni odbor.
Od administracije je bil iz-
bran članom tarifne komisije
Sherman Lowell iz Fredonije,
N. Y., bivši predsednik far-
marske organizacije "National
Grange."

CAILLAUX NE- SETNI ZA NO- VO POSOJILLO

Pripravljen je ratificirati del-
govno pogodbo, ako ameriški
bankirji posojilo tristo milio-
nov dolarjev za reditev franka.

Pariz, 28. jun. — Finančni dik-
tator Caillaux je stopil v tajna
pogajanja s ameriško vlado gle-
de novega ameriškega posojila
Franciji. Kakor danes poročajo,
je Caillaux izpraznil svojo tak-
tiko. Zdaj je pripravljen priporo-
čiti francoski odborci, da ratifi-
cira Berengerjevo pogodbo za
odplačevanje dolga Ameriki, am-
pak le s pogojem, ako ameriška
vlada zagotovi Franciji novo po-
sojilo v vsoti dvesto do tristo mi-
lijonov dolarjev za stabiliziranje
francoške valute. Omenjena vo-
ta je Caillauxova cena ratifika-
cije.

Druga vest se glasi, da sta
predsednik Coolidge in finančni
tajnik Mellon pripravljena pri-
poročiti ameriškim bankirjem
novo posojilo za Francijo, am-
pak Francija mora prej ratifi-
cirati dolgovni paket. Caillaux pa
sahteva prej posojilo in potem
slediti ratifikaciji. Ta sporna to-
čka še ni rešena.

Pilaudski voliti budet zborali

Varišava, 28. jun. — Poljska
zbirnička je pod pritiskom Pi-
ljudskije vlade sprejela trime-
sečni proračun v vsoti 450,000,
000 zlatov. Prvi v agodovini
poljske republike je bil budet
sprejet v tako kratkem času. De-
bata je trajala samo dve seji.

Kristu bi slaba predla v Londonu, prvi George

Toriji bi omajili Namarenc za
"navaren" mašaj" in censu-
rali njegove nauke za časa ge-
neralne stavke.

London, 28. jun. — Lloyd
George je večeraj dejal v svojem
govoru v tukajšnji valeški bap-
tistovski kapeli, da Krist bi ne
našel prijateljev med toriji, če
bi dandanes prišel v London.

"Če bi bil Krist prišel v Lon-
don za časa generalne stavke, bi
ga bila torijska vlada označila
za nevaran karakter in ga posta-
vila pod policijsko nadzorstvo,"
je rekel George. "Njegove bo-
sede bi ne našle mesta v urad-
nem listu British Gazette in
Winston Churchill bi censuriral
njegovo pridigo na gori. In če
bi se danes pisali evangeliji, bi
jih ne kompilirali po ustinih iz-
ročilih Kristovih učencev, tem-
več iz policijskih zapiskov."

NEW YORŠKE UČITELJICE SO OMEJENE NA DVA OTROKA.

New York, N. Y. — Oženje-
nim učiteljicam bo dovoljeno
imeti samo po dvoje otrok, ako
bo šolski odbor sprejel nove do-
ločbe za službeno pragmatiko.
Odbor superintendentov je pri-
poročil to omejitev. Pravilo se
glasi, da učiteljica ne more več
poučevati, ako je imela dva-
krat dopust zaradi materinstva.

POLICIJA JE ZNAšla NOVO OROŽJE.

Pennac, N. J. — Polcija je
obtočila stavkujočega delavca
Michaela Sekereta, da je imel
pri sebi skrito orožje, ker je pri
njem našla tečajno pero za vrata.
Dolje je policija aretirala
sedem članov Združenega front-
nega odbora, ker so delili letake.
Sekerje je bil pridržan pod pet
tisoč dolarjev poroštva.

Potresna katastrofa ob Sredozemskem morju

Velika nesreča je zadela grške
otoke in egiptovsko obrežje.
Na stotine je mrtvih.

Rim, 28. jun. — Otok Rhodes
v Egejskem morju je bil menda
središče silnega potresa, ki je
večera zmaljal vso južno Italijo,
Grško, Malo Azijo in Egipt. Ma-
lone vaa bivališča na otoku so v
razvalinah. Zelo prizadet je tu-
di otok Kreta.

Otok Rhodes je okupirala
Italija v vojni s Turčijo leta
1912. Na temelju sevrške mi-
rovne pogodbe po svetovni vojni
je Rhodes pripadel Italiji. Prebi-
valci so večinoma Grki.)

Potresni sunki so zavdali velik
udar tudi krajem v Italiji. Zve-
darna v Tarantu je porušena.
Kakor poročajo iz Aten, je na
stotine mrtvih na grških otokih.
Močni sunki so stresli Kreto in
skupino otokov Cyclades kakor
tudi Jonake otoke. Zelo je trpel
tudi polponeški polotok; nšte-
te starodavne zidane stavbe so
se podrele.

Kairo, Egipt, 28. jun. — Po-
tresni sunki v Kairu je trajal
10 sekund. Tla so se zibala ka-
kor ladja na morju in hise so po-
kale ter se rušile na vseh koncih
in krajih. Materialna škoda je
velika, toda o kaki izgubi živ-
ljenj še ni poročil.

Potres je bilo čutiti po vsem
Egiptu ob reki Nilu.

Berlin, 28. jun. — Narasle
reke Rena, Elba in Odra, ki so
zadnji teden povzročile velike
poplave v Porenju in drugih kra-
jih Nemčije, so večeraj dosegle
višek in začele padati. Voda je
naredila ogromno škodo na po-
ljih in v industrijskih mestih.

Bitka med fašisti in komunisti v
Franciji.

Pariz, 28. jun. — Večera so
francoški fašisti zborovali v
Ramsu. Med demonstracijami na
ulicah je prišlo do krvavega spo-
da med fašisti in komunisti.
Trije fašisti so bili težko ranje-
ni.

Portugalski diktator izgubil biv-
še ministre.

Lisbona, 28. jun. — Diktator,
general Gomes Da Costa, je da-
nes ukazal izgnati več prejšnjih
ministrov na Azorske otoke.

KONGRESNIK UNDERHILL ZAČEL PRIHAJATI NA GLAS

Njegove zveze so znane, zato se
njegovo sovrništvo do nedol-
nih italijanskih delavcev ra-
zume.

Washington, D. C. — Kon-
gresnik Underhill, ki je nedavno
prišel na glas v časopisju, ker
je izjavil, da agitacija za obram-
bo Sacca in Vanzettija prihaja iz
Moskve in da se vrši po njeni
direktivi, je že dolgo časa trn
v peti organiziranemu delav-
stvu v Washingtonu. On vodi
prilžno vedno opozicijo—republi-
kaniških starogardnikov in de-
mokratičnih burboncev proti de-
lavski odškodninski predlogi za
Distrikt Kolumbije, ki je podpi-
sala Ameriška delavska federaci-
ja. Ta predloga je izdelana po
odškodninski predlogi v državi

DELAVKA PREJELA DVAJ- SET TISOČ DOLARJEV ODŠKODNINE.

Newport, R. I. — Gena. Ma-
rion Colman, ki je delala v teks-
tilnih tovarnah v Pawtucketu,
prejme dvajset tisoč dolarjev
odškodnine za poškodbo, ki ji
je zadal milijonar George Drexel
Biddle iz Philadelphije. Miljo-
nar si je izposodil avto od mrs.
J. Theus Munds. Colmanova je
tožila za sto tisoč dolarjev od-
škodnine. Zadeva je bila pora-
vana izven sodišča.

DELAVCI V DRŽAVI NEW JERSEY SE POČASI, TODA SI- GURNO PROBUJAJO IZ SPANJA

Temu delavskemu probujanju se
delajo evtre od strani varu-
hov kapitalizma. — Delavci bi
radi obdržali v duševni temi.

New York, N. Y. — V državi
New York se je med delavci po-
javilo gibanje, ki govori jasno
in odprto, da so razmere v indu-
striji zelo slabe za delavce. Po-
voad vre in kipi. Znamenja ne-
zadovoljnosti so opaziti v Perth
Amboyju, Elizabethu, Bayonnu
in Passaicu.

V Perth Amboyju je šupan
marca meseca izdal dekret, s ka-
terim je bilo pripovedano priha-
jati delavskim agitatorjem v me-
sto. Ob tej priliki je rekel šupan,
"Razmere so tako slabe tukaj,
da jih ne maramo obešiti na
javni svoni, kot se je to zgodilo
v Passaicu." Delavci so seveda
aklicali protestni shod proti ta-
kemu šupanovemu besedenju.
Shod je bil dobro obiskan. De-
lavci so pričeli mlaliti in neor-
ganizirani delavci so se pričeli
organizirati.

Ni davno od tega, ko so za-
stavkali v opekarni American
Fireproofing kompaniji delavci
100-odstotno. Plačani so bili
od kosa in sicer je za podlago
služila produkcija 180 ton ope-
ke. Ko je pa produkcija preko-
račila to mejo, so pa znižali av-
tomatično zaslužek od te mno-

Še en ogradni škandal.

Budapešta, 28. jun. — Emil
Bacher, predsednik mlinarske
družbe Victoria, in Oscar Fabry,
upravitelj mlinarske družbe
Concordia, sta bila aretirana na
obtožbo, da sta zaigrala na čiš-
kaški šitni borzi več kot sedem
milijonov dolarjev kapitala ome-
njenih dveh družb. Obe družbi
sta bankrotirali.

Munkajnarji ubili policaja.

Richwood, W. Va. — Državni
policaj James Lowe je bil ubit in
šest njegovih tovariljev je bilo
ranjenih zadnjo soboto zvečer v
bitki s žganjekuhi.

šine produkcije, tako da so de-
lavci prejeli od vsake tone nad
180 tonami eno tretjino manj
mezdnega odmerka. Stavka je
delavcem prinesla 4 do 5 centov
več zaslužka na uro. Kompani-
ja je dalje priznala, da ne bo
več plačevala v čakih, ampak v
gotovini. Delavci so preje imen-
njali čake v salunih, adaj je pa
ta navada odpadla. Delavci so
moral spiti nekaj denarja, a-
ko so hoteli, da so jim salunari
izmenjali čake.

V tovarni Durant Automobil
kompanije so se organizirali ta-
petniki. Tovarna je v Elia-
bethu. V tej tovarni je bila u-
vedena prava žliaka, ki je med
delavci poznana pod imenom
padronski sistem. Predelavec
je bil obenem neke vrste podjet-
nik, ki je prejemal plačilo od
vsake dela izvršenega od kosa.

Tudi v oljarnah v Bayonu vro.
Standard Oil kompanija se boji,
da prične vreti najprej pri nji.
Prepovedala je svojim delav-
cem, da se ne amajo shajati s
delavci na Hooku, čeprav so tam
tudi tovarne njenih podružnih
kompanij. Ti delavci so postali
pozorni, ko so čitali, da je kom-
panija napravila 997,333 do-
bička, ali 96 odstotkov od origi-
nalne glavnice. Ameriška delav-
ska federacija se trudi organi-
zirati delavce v državi New
Jersey. Teh je 350,000.

Fašistovski škandal

Dvajset odličnih fašistov areti-
rani vled poteka ogromne
banke v Parmi. Parizani,
bivši glavni tajnik fašistov, je
involviran.

Rim, 28. jun. — Glavni faš-
istovski tajnik Turati je odkril
velik bančni škandal, v katerega
je zapletenih mnogo fašistov, ki
so imeli visoke službe za časa
tajništva Roberta Farinaccija.
Dvajset moč, prominentnih v
političnih, finančnih in trgo-
vskih krogih, je bilo aretiranih
v Parmi, Florenci, Genovi, Placen-
zi in Cremoni.

Škandal izvira iz poloma a-
grarne banke v Parmi. Skrahi-
rana banka je imela dvajset mi-
lijonov lir vlog in dvajset po-
družnic, ko je 18. junija zaprla
vrata. Aretirani so med drugimi
tudi grof Luigi Laisnani, pred-
sednik banke, ki je hotel izvršiti
samomor, ko so ga pripeljali v
zapor; dalje profesor Alessandro
Groppalli a parmaške univerze,
profesor Calvi in Ghisellini ter
Giambattista Biaggi, švicarski
generalni konzul v Genovi.

NOVE PREVARE Z ŽIVEZOM.

Delavcem v New Yorku proda-
jejo ponarejeno sirovo maslo.

New York, N. Y. — Zdrav-
stveni komisar dr. Harris je su-
spendiral tri nadzornike v živez-
nem biroju. Preiskava je pač
dognala, da so ti trije nadzorni-
ki delali v sporazumu s trgovci
v delavskih distriktih, da so lahko
prodajali sirovo maslo, ki je bi-
lo pomešano s kokosovim oljem.
Ti trgovci so s pomočjo strojev
producirali sirovo maslo, v ka-
terem je bilo 37 odstotkov vode,
medtem ko je postavno dovolje-
no le šestnajst odstotkov vode.

EVROPA JE LETOS KUPILA MANJ BLAGA KOT LANI.

Washington, D. C. — Letos je
Evropa v prvi polovici leta ku-
pila za 28 odstotkov manj pro-
duktov kot lani v ravno letem
času. Posledica tega je, da je a-
meriški izvoz padel za dvajset
odstotkov. Tako poroča trgo-
vska zbirnica Združenih držav.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$2.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepju n. pr. (May 31, 1926) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravištevati, da se vam ne ustavi list.

"UBOGI" CESTNOŽELEZNIŠKI BARONI

Cestnoželezniški uslužbenci v Newarku, N. J., so v mezdnem gibanju. Njih pogodba poteče z dnem prvega oktobra 1926. Uslužbenci prejema le 65 centov mezde na uro, kar je ob času neznosne druginje majhna mezda. Družbi, ki lastuje cestne železnice v Newarku, se pa zdi ta mezda previsoka in predlaga uslužbencem, da se ta mezda zniža za petnajst odstotkov. Cene življenjskih potrebščin gredo gori in ne dol. Zato je taka ponudba nesramnost prve vrste.

Družba se izgovarja, da je siromašna in da ne more izhajati s prejemki, ki jih prejema od publike.

Razume se, da delavci ne bodo privolili v znižanje mezde: Prvič je mezda prenizka, da bi lahko prehranjevali pošteno sebe in svoje družine; drugič pa delavci niso prepričani, da je družba tako siromašna, kot kriči v javnosti.

Ako ne pride do sporazuma, bo sledila stavka. Vsled stavke pa trpe uslužbenci in ljudstvo, ker mora ob času stavke hoditi peš, ali se poslužiti drugih vozil, ki jih mora dražje plačati, da dospo ob pravem času na svoj cilj. Družba ne bo drugega pogrešala, kot malo profita, ki ga pa hitro nadomesti z umerjenim izkoriščanjem materiala in uslužbencev, včasih pa s povisano voznino. Če se zgodi zadnje, je družba pomnožila svoj dobiček za precejšnjo vsoto.

Ali so te stavke na cestnih železnicah potrebne? Niso! Ampak stavke, četudi niso potrebne, ne bodo odpravljene, dokler bodo cestne železnice lastnina privatnih družb. Privatne družbe se ne brigajo za blagostanje prebivalcev v občini in svojih uslužbencev. Privatni družbi je glavna zadača pomnožitev profita. Družba pa lahko dobiček le tedaj množi, ako izkorišča uslužbence, material in javnost. Družbi so torej stavke dobrodošla reč, ker je zanje prilika, da privijejo vijake in tako pomnože svoje dohodke, ergo tudi dobiček.

Kako se dajo odpraviti take razmere, kot jih ustvarja privatno obratovanje cestnih železnic? S poobčinjenjem cestnih železnic. To pomeni, da cestna železnica preide v last občine, t. j. v občini naseljenega ljudstva, ki obratuje cestne železnice v korist občine, pri tem pa ravna z uslužbenci kot s človeškimi bitji.

Lastniki cestnih železnic in drugi kapitalisti so veliki nasprotniki poobčinjenja cestnih železnic, ker je lastujočemu razredu zopet odvzet en vir za pomnožitev njih premoženja. Proti poobčinjenju železnic nastopajo energično in pod raznimi krinkami in z raznimi sredstvi. Najljubše sredstvo jim je zavijanje resnice in dejstev.

Danes je v Ameriki že precej občin, v katerih si ljudstvo ni dalo zamazati oči, ampak ko je bilo ljudstvu predloženo vprašanje poobčinjenja, je glasovalo z večino za poobčinjenje cestnih železnic.

Občina, ki je poobčinila cestne železnice in je nastala v upravi zmožne ljudi, je prav zanesljivo hitro občutila blagoslov poobčinjenja. Z uslužbenci ni bilo več preprirov, kajti občutili so hitro, da se z njimi ravna človeško, in da se njih upravičene želje vpoštevajo. Kjer so uslužbenci zadovoljni, tam se hitro izboljša tudi cestno-železniška služba. Uslužbenci niso čmerikavi, ampak delo jim gre izpod rok in s potniki so vljudni. Ako je le mogoče, občina zniža tudi voznino, da ima javnost vidne koristi od poobčinjenja cestnih železnic.

Mesta, ki so poobčinila cestne železnice in nastavila zmožno upravo, se ne mislijo nikdar več vrniti v stare razmere, ki so vladale ob času privatnega obratovanja. Velike občine, kot je mesto Detroit, ki je središče avtomobilske industrije, je prav zadovoljno s poobčinjenjem cestnih železnic. Privatni interesi so uganjali prva leta po poobčinjenju razne reči, da se pristudi poobčinjenje cestne železnice občinstvu. Te poteze privatnih interesov se niso obnesle, in cestne železnice so ostale poobčinjene.

Časi so bili, ko so privatne družbe kontrolirale vodovode, danes jih lastujejo občine. In kjer je občinski vodovod, nikjer si ne žele prebivalci, da občina odda vodovod zopet privatnim podjetnikom. Tako je tudi s cestnimi železnicami, ki so javna potreba. In kar je javna občinska potreba, naj bo tudi javna občinska last.

SLIKE IZ NASELBIN

Več živahnosti v naselbinah.
St. Michael, Pa. — Zopet moram poročati, da smo začeli Sentihaelčani oživljati. Kakor je bilo poročano že zadnjič, smo imeli piknik dne 20. junija v korist naše rudarske organizacije. Poročati moram, da je vse skupaj povojno izpadlo, kajti čistega prebitka je bilo za \$148 in nekoliko centov. Vse priznanje gre zavednim rojakom, ki so nas posetili in pomagali do zaželjenega uspeha. Še posebna hvala gre kvartetu pevskega društva iz Conemaugha, ki nam je zapel krasne pesmi.

Toda mi nismo zadovoljni samo s tem uspehom; še več hočemo. Naše društvo "Sinovi slovenske domovine" št. 190 se je spoprijateljilo z večino nemškega društva št. 260 od "Arbeiter Kranken und Sterbe-Kasse", da privedimo veselico ali piknik v nedeljo dne 4. julija na farmi br. Henrika Pečariča, ki je večinoma vsem bližnjim rojakom znan prostor.

Zadnjič sem bil malo pomanjkljiv. Naj mi rojaki oprostite; izvršilo se je to v naglici. Odnehamo vsekakor ne. Rojaki iz bližnje okolice, na noge na omenjeni dan. Gotovo bo zabave za vse dovolj, in to še toliko bolj, ker to bo prvo združenje v naselbinah. Pokazali bomo, da se tudi Sentihaelčani probujamo.

Še enkrat pozivljamo vse, zlasti pa kvartet pevcev, kot so Potokar, Vivoda, Korbar in Pakj. Blagovolite nas posetiti na omenjeni dan. To bo vse nekaj drugega kakor je bilo dne 20. junija. Dobre potrebe bo dovolj, kar bo najboljše pa bo kos na raznuju pečene bravnine.

Vstopnina je samo 50 centov, za moške, otroke in ženske pa prosti. Na izvanredni seji je bilo sklenjeno, da člani in članice prispevajo po \$1 v društveno blaginjo, ako se ne udeležijo. Izvzeti so bolniki in člani, ki imajo zato tehten vzrok, ali v takem slučaju morajo biti javljeni. Da torej ne bo kakšnega nesporazuma, vsi na veselico na omenjeni dan. — Henrik Pečarič.

Glas iz Warrenna.

Warren, Ohio. — Kadar se človek pripravi napisati dopis v svoj "najboljši list, ki je na principih za delavske pravice, ima v mislih delavske interese kulturnega, gospodarskega in političnega značaja. Vse to je namreč nujno potrebno za izboljšanje življenja. Zaveden dopisovatelj bo vedel, da je nam delavcem potrebna še druga hrana in ne samo hrana za naše telo. Potrebujemo hrane za preživljanje, stanovanje, obleko, zdravila, potrebna pa nam je tudi hrana za miselni razvoj. Po skušnjah prejšnjih generacij vemo, da spopolnjena zavest, razum delavskih vrst v največji meri urejuje značaj delavskega življenja in odloča ali je to življenje dobro ali slabo. Šola je še potrebna in le žalostno je, da se še najdejo v delavskih vrstah taki, ki jo zametujejo.

Volja brez hotenja je nasproti delavskemu razvoju, škodljiva izboljšanja položaja. Nekaterim se kar noče, da bi sodelovali in marsikdo celo iz zagrizenosti v svoji nevednosti prične celo nasprotovati tam, kjer bi moral pomagati, češ, samo da bo oni videl, da ne more naprej, ako mu ni ne pomagano. Kaj pa bo z njim? Komaj je prišel k nam, pa bi nas kar vse kontroliral. Ne, tega mu ne smemo pustiti, čeprav ima prav. Le pokazimo mu, da bo videl, kdo smo mi. Poteguje se za socializem, pod našo kontrolo pa noče biti.

Takih nasprotovanj bi se morali odvaditi, ne pa postopati tako kakor bi hoteli drug drugega uničiti. Če se prizadeti pri čitanju tega mojega dopisa ne počutijo dobro, mi ni mar. Rečem pa, da bi ne pisal takega dopisa, ko bi ne bilo potrebno. Kar čutim v svoji duši, naj povem v javnosti, akoprav mi to ni bilo dovoljeno v tej naselbini. Nad tri leta sem tu in takoj od začetka sem bil zadrževan, zato ker sem se po vseh svojih močeh trudil za socialistični program.

Ohljski sotrudniki socialistične stranke se večkrat slišimo, da se razgovorimo in skupno ukrenemo za širjenje socialističnega nauka, to je za bolj človeško družbo. Pri tem vemo, da bi delavstvo moralo delovati za družabno predrugačenje, kajti ravno delavstvo je v današnjem družabnem redu najhujše prizadeto. Upoštevajmo vse to delamo za socializem.

Prej sem navedel, da bi takega dopisa ne pisal, če bi ne imel vzrokov. Navesti moram torej par vzrokov, zakaj to pišem. Nekoga dne sem dobil pismo, s katerim so me pozivali, naj pridem na izpričevanje. Moral sem se odzvati, pa sem vseeno šel delat par ur. Predno sem imel iti iz tovarne, sem povedal sodelavcem, da moram domov radi nujnega opravka. Ko sem se drugega dne vrnil na delo, sta mi sodelavca povedala, da je delovodja sporočil, naj ostanem doma en teden, zato ker sem večerjal šel domov ter se nisem nič javil. Že prej sem imel neprijetne posledice nekega rojaka, ki me je posebno čutil radi tega, ker sem samec in poleg tega še socialist in rdečkar. Bila sva nekoč skupaj pri delovodju v pisarni. Delovodja ga je vprašal: "Kaj, koliko boš pa ti dal?" Izgovorjal se je, da ne more ničesar dati. Delovodja je pripomnil: "Saj bo še ta rdeči nekaj dal." Zdelo se mu je prav potrebno, da me naznanj delovodji kot nevarnega človeka. Jezilo ga je, ker sem šel v kako naselbino in sem pridobil kakšna naročnika za Proletarce ali kakšno knjigo iz Proletarčeve zaloge. Toda meni ne bo narekoval, kaj smem in kaj ne smem. V poslovnem uradu omenjene kompanije so mi povedali, da zame nimajo dela. S tem se nisem zadovoljil. Začeli so drezati, češ, zakaj sem se podal od socialističnega pokreta in prenehal biti aktiven. Zakaj se skrivam, ali sem postal nasprotnik. Tako je, če človek ne more, pa ga zato obdolže. Če bo treba, bom o tem pisal pozneje. Zda rečem le to, da bi me radi pokazali za nasprotnika, dasi delam kolikor morem za socialistični stvar. Govorili so celo po naselbinah, da me ne marajo pri klubu in da sem protivnik, ki se skrivam. Kaj je resnica, za to jim ni. Mišlim, da zadostuje, če povem, da sem in bom vedno sodeloval za socialistično stranko in našo J. S. Z. Ako ne bom mogel drugače, bom pa za njene liste agitiral.

Se nekoliko o splošnem položaju v naši naselbini. Složnost brez zavisti je pogoj napredka; s fanatičnim ruvanjem se povzroča samo kaos.

Ta naselbina nima veliko Slovencev, le kakih dvajset družin in nekaj samcev, ki pa smo kakor bodalo v oči drugih. Pravijo, da živ samček kot pes, ali da sploh življenja nima. Priznam, da ni z nami tako kakor z zakonci, posebno ker vladajo predsodki, da "pečlar" mora biti preziran. Ne rečem, da bom zmerom protivnik zakonskega stanu, gotovo pa ne bom sedel na limanice tam, kjer bi me zalila s klerikalno stafazo. Nisem niti nasprotnik vsakemu prepričanju. Prosto mu, kdor veruje. Jaz ne verujem v nobene dogme več, vendar hočem zato mir. Pri meni velja za poštenega samo tisti, ki je privržen in poštenega srca. Vera je prosta, naj smo v deželi, kjer ni verske prepovedi.

Vaak človek je sebe vreden. Delati mora za svoj obstanek. Delati moramo vsi, saj brez dela nič ni. Kadar bomo govorili samo resnice, se ne bo treba nikomur skrivati za plaščem fanatizma. Takrat ne bomo samo govorili, temveč tudi pokazali in dokazali vsakemu, kar smo govorili. Samo obrekovanje brez dokazov je grda navada. Proč s to grdobno za vedno. Neglede česa samo dva ali če nas je več, neutemeljenega govorjenja med nami ne sme biti. S poštenim delom in govorjenjem se ni treba nikomur bati.

V naselbini imamo društvo "Jan Hus" št. 321 S. N. P. J., "Brata Sloga" št. 32 S. D. Z. in socialistični klub št. 243, kar je že nekaj za tako malo naselbino. Član sem obeh društev, ali kluba pa ne. Dosedaj sem sedem let v J. S. Z. nepretrgoma. Po moji zmožnosti sem deloval, se nekoliko širval. Jeseni, ko se je klub reorganiziral, sem jim dal prostor in vse sem jim izročil na upanje. Zda pa sem čul, da me ne marajo zraven. Funkcijam sam je to govoril, potem pa zopet, da sem nasprotnik.

Kakor sem prej omenil, imamo nekaj za tako malo naselbino. Slovenskih izletov v tej naselbini vendar še ni bilo. Zato se je društvo "Brata Sloga" odločilo prirediti prvi slovenski piknik dne 11. julija t. l. Sklenjeno je bilo dne 13. junija in smo se odločili za Sharon road blizu Muskvlov Creeka, tri milje iz Warrenna na farmi Mike Basiha. Pri vstopu bodo razobešene ameriške zastave.

Šil na upanje. Zda pa sem čul, da me ne marajo zraven. Funkcijam sam je to govoril, potem pa zopet, da sem nasprotnik.

Pri tem kongresu so fašisti zahtevali razpust parlamenta, sprejembo volilnega zakona in odpravo vladne nevarnosti v boju med fašisti in radikali. Kongres je tudi zahteval, da se odloži izpraznjenje dalmatinskega zasedenega ozemlja in da so imenovani fašistovski ministri v armadi, mornarici, zrakovstvu, inozemskih zadevah, delu in javnih napravah.

Po zaključnem kongresu je Mussolini organiziral famozni pohod v Rim. Organizirane tolpe fašistov so iz vseh delov Italije korakale v stolnico Italije, da uresničijo te zahteve. Vladni in delovski krogi so se enkrat pritisnili na kralja, da napove obsedeno stanje, s dne 28. oktobra je kralj odločno rekel, da tega ne stori. Mussolini se je z armado uťaboril na polju poleg Rima, dne 29. oktobra pa ga je kralj s pismom poslal, naj pride v Rim in sestavi ministerski svet po svojih nazorih in na ta način, da bo sam ministerski predsednik. Fašistična kontrola čez Italijo od tega dne ni prenehala.

Kakorhitro so fašisti dobili moč, so začeli uveljavljati svoje zahteve v politiki. Kraljeva straža je bila odpravljena in fašistiška milica za polovico zmanjšana, toda da vojskava ne bo manjkala, so takoj ustanovili prostovoljno milico za narodno obrambo, v kateri so člani fašistovske stranke. Lepo število železničarskih delavcev se je znašlo brez službe na cesti. Fašisti so takoj izročili vse vladne železnice privatnim monopolom in tako se je zgodilo z vsem državnim lastništvom drugih industrij.

DEJSTVA O FAŠIZMU

(KONEC.)

Pri tem kongresu so fašisti zahtevali razpust parlamenta, sprejembo volilnega zakona in odpravo vladne nevarnosti v boju med fašisti in radikali. Kongres je tudi zahteval, da se odloži izpraznjenje dalmatinskega zasedenega ozemlja in da so imenovani fašistovski ministri v armadi, mornarici, zrakovstvu, inozemskih zadevah, delu in javnih napravah.

Po zaključnem kongresu je Mussolini organiziral famozni pohod v Rim. Organizirane tolpe fašistov so iz vseh delov Italije korakale v stolnico Italije, da uresničijo te zahteve. Vladni in delovski krogi so se enkrat pritisnili na kralja, da napove obsedeno stanje, s dne 28. oktobra je kralj odločno rekel, da tega ne stori. Mussolini se je z armado uťaboril na polju poleg Rima, dne 29. oktobra pa ga je kralj s pismom poslal, naj pride v Rim in sestavi ministerski svet po svojih nazorih in na ta način, da bo sam ministerski predsednik. Fašistična kontrola čez Italijo od tega dne ni prenehala.

Kakorhitro so fašisti dobili moč, so začeli uveljavljati svoje zahteve v politiki. Kraljeva straža je bila odpravljena in fašistiška milica za polovico zmanjšana, toda da vojskava ne bo manjkala, so takoj ustanovili prostovoljno milico za narodno obrambo, v kateri so člani fašistovske stranke. Lepo število železničarskih delavcev se je znašlo brez službe na cesti. Fašisti so takoj izročili vse vladne železnice privatnim monopolom in tako se je zgodilo z vsem državnim lastništvom drugih industrij.

Izdan je bil ukaz, da fašisti ne smejo več uporabljati ricinovega olja, češ, da ima vlada že za kaznovanje, toda nihče tega ukaza ni upošteval, razen mogoče tam, kjer so vsilili kastorjevo olje kakemu fašistu, ki ni bil priljubljen pri voditeljih.

Glavne spremembe so prišle v volilnem redu kakor tudi izpremembe napram strokovnim unijam. Prej je imela Italija porcionalno zastopstvo v parlamentu. Vsaka stranka je imela svojega kandidata po odstotkih prebivalstva. Po novem sistemu je stranka, ki prejme največ glasov, upravičena do dvetretjinske večine v parlamentu. To kajpada pomeni, da mora biti fašistovska stranka vedno zmogovita pri volitvah.

V takih okoliščinah je lahko razumeti, kako da fašisti dobijo pri vsakih volitvah ogromno "večino". Če pri teh rezultatih upoštevamo še nasilja, ki jih fašisti neprestano uganjajo pri volitvah, in zatrtje vsega naprednega časopisja, nam je pa še bolj jasno, kako velika farsa je "demokratska stranka" v Italiji.

Presenetljiv je bil tudi položaj v klerikalni stranki, ki je trajal toliko časa, dokler se del te stranke ni združil s fašisti, drugi del pa popolnoma prenehal obstojati. Fašisti torej niso potlačili samo komunistov, socialistov in framonov, temveč vse, kar je bilo proti njim. Oni ne utrpe nobene opozicije.

V svojem govoru je Mussolini prve dni svojega ministerskega predsedništva rekel: "Razbijte vse social-demokratske superstrukture."

Ko so fašisti to dosegli pri glasovnici in časopisju, so se spravili na strokovne unije, ki so bile močne in dobro organizirane. V nadomestek za razbite delavske unije so ustanovili fašistov-

Zabava se bo pričela ob desetih dopoldne in bo trajala do večera, ako nam bo vreme dopuščalo. Članstvo vabi vse Slovence iz okoliških naselbin, Farrella, Sharona, Nilesa, Girarda, Youngstowna, Newtona, Fallsa in Warrenna. Postrežbo preskrbi pripravljalni odbor in tako tudi zabavo s smehom.

Članstvo se je izreklo na seji, da ob priliki povrne vsakemu društvu poset. Zato ste vabljeni rojaki iz omenjenih naselbin, da se udeležite zabave.

Na svidenje v prosti naravi. — Jacob Kotar.

Nove fašistovske unije so nekako cehovskega značaja. V njih niso vključene samo vse stroke, temveč so tudi vsi podjetniki in delodajalci. Vendar so bili slednji počasni pri pristopanju v te "unije". Privatno lastnino so proglasili za pravično, če ni "parasitična in dobičarska". V resnici te unije tudi zagovarjajo zasebno lastništvo in streme za tem.

Enota tem unijam je korporacija, unija članov raznih produkcij, kateri opravljajo delo, četudi ti člani spadajo k različnim razredom ali strokam. Ne samo delodajalci in delavci, v tej korporaciji morajo biti organizirani celo zastopniki države in celo konzumenti.

Ustanovili so takozvane kompetentne skupine (gruppi di competenza), v katerih so organizirani eksperti za razna dela, ki imajo služiti kot posvetovalci in raziskovalci z namenom, da se izboljšajo razne industrije. So tudi prostovoljni miličarji, ki naj obdelujejo zemljo. Delovni odbori so bili ustanovljeni zato, da se odpravi brezposelnost. Ti odbori odredjajo javna dela. Nalozijo lahko tudi davek, kar pa se smatra za nekako investiranje. Razni državni monopoli, zlasti za cigarete in tobak, so bili odpravljeni in vse je oddano privatnim lastnikom, ki plačujejo zato davek državi.

Nekaj lepega je v vsem tem, kar je vredno resnega preučevanja ekonomov; nedvomno je v tem tudi veliko takega, kar je vzrastlo iz izkušenj sindikalistov, kateri so v začetku tvorili precejšen del fašistovske stranke. Toda pomniti moramo, da je bilo vse to ukazano in udeleženo z nasiljem in da so nove unije videle umirati delavske voditelje in goreti delavske domove.

Vsi protifašistovski časopisist so bili zatrti. Če so jih tiskali privatniki, so bili lastniki ustrašeni in če so ti lastovali tiskarne, so jim poslopja požgali ali stroje razbili. Urednike so zaprli in v veliko slučajih pretepli. Tipičen slučaj je tale: "Libertatio" piše: "V fašistovskih dneh zadnjega oktobra (pisano 17. februarja, 1923), so bili uničeni tiskarski prostori in knjižnica "Libertaria" popolnoma razdejana. Furja novih vandalov ni pustila ničesar od tridesetletnega pridnega dela. Zguba znaša 300.000 lir. Naš sodrug Binazzi je v bolnišnici neozdravljivo bolan. Policaj stoji ob njegovi postelji." Ali slučaj lista "Ordine Nuovo" iz Turina. "Urad je naskočila fašistovska policija. Kar nenadoma je prišlo. Na večer vs. Jerneja so zaprli urednike in upravnika ter jim zagrozili s smrtjo. Vse stroje so razbili."

Da nadomestijo uničeno časopisje in cenzurirano tako, da ni bilo drugega kakor prazen papir, so fašisti ustanovili ne samo nove časopise, temveč so organizirali nekaj fašistovskih časopisni trust, ki je pod fašističnim vodstvom in ima kapitala 35 milijonov lir. Ustanovljen je bil, da prevzame pet največjih italijanskih dnevnikov v Milanu, Rimu, Bolonji in Neaplju. Genova je bila še oblagodarjena s fašistovskim dnevnikom, katerega uredniki so bili člani fašija in provincialni zaupniki. "Avanti" je opomnil: "Na ta način se bo torej pofašistila vsa Italija celo na žurnalističnem polju. Kdo more otrej trditi, da tako ni prav?"

Da nadomestijo uničeno časopisje in cenzurirano tako, da ni bilo drugega kakor prazen papir, so fašisti ustanovili ne samo nove časopise, temveč so organizirali nekaj fašistovskih časopisni trust, ki je pod fašističnim vodstvom in ima kapitala 35 milijonov lir. Ustanovljen je bil, da prevzame pet največjih italijanskih dnevnikov v Milanu, Rimu, Bolonji in Neaplju. Genova je bila še oblagodarjena s fašistovskim dnevnikom, katerega uredniki so bili člani fašija in provincialni zaupniki. "Avanti" je opomnil: "Na ta način se bo torej pofašistila vsa Italija celo na žurnalističnem polju. Kdo more otrej trditi, da tako ni prav?"

Da nadomestijo uničeno časopisje in cenzurirano tako, da ni bilo drugega kakor prazen papir, so fašisti ustanovili ne samo nove časopise, temveč so organizirali nekaj fašistovskih časopisni trust, ki je pod fašističnim vodstvom in ima kapitala 35 milijonov lir. Ustanovljen je bil, da prevzame pet največjih italijanskih dnevnikov v Milanu, Rimu, Bolonji in Neaplju. Genova je bila še oblagodarjena s fašistovskim dnevnikom, katerega uredniki so bili člani fašija in provincialni zaupniki. "Avanti" je opomnil: "Na ta način se bo torej pofašistila vsa Italija celo na žurnalističnem polju. Kdo more otrej trditi, da tako ni prav?"

ZARKOMET

Moda prihaja iz Pariza. Na Francoskem imajo novega finančnega ministra, ki reši frank, Reši ga s tem, da reducirajo odmere šampanjca na desetino. Francozi bodo morali manj piti, več jesti in krepko kleti, če hočejo, da ozdravi njihova valuta.

Mussolini je stabiliziral liro z ricinusovim oljem in figami. Primo de Rivera je dvignil Španijo s tamburino in rdečo marelo. Pilsudski — pa kaj bi to! Vsak po svoje, je rekel oni, ki je s svedrom — (bunk) — in pa oni, kateremu je prišla prohibicija salamenako prav, ker drugače bi ne imel o čem pisati.

Kje je bil Amundsen?

Cenjeni Zarkomet! Kdo pa je zanesel monštranco in sv. Evharistijo na severni tečaj? (Glej sliko v kutarskem listu.) Ali so že bili tudi tam misijonarji? Poizvedi in poročaj. — Tine iz Be-le doline.

Pittburški zrcalo.

Pittburški cenzorji spe vsak čas. Ko se prebude, zakriče na ves glas: Ne ameh nič pisati od nas.

Za nas novica ni, če kdo umrje ali se rodi. Za nas novica je: Kaj kdo skuhal je... Čim bolj šega (it) narediš, več slave dobiš. Naj bo v septembru ali marcu — prijatelji smo vsi pri kozarec.

Vsi — seveda — napredujejo: vsak v svojo smer.

Čitalnico imamo, čitamo pa ne, ker še dosti znamo — vsakdo ve že vse. Sund romani in zabela Monte Kristo, to za nas je čtivo čisto.

Cerkveno procesijo narede, da kupčija bolje gre. Hišo božjo bi radi pobarvali, a denarcev ni; bomo pa kolektali in nekaj že prileti. Sreče, barve je še dosti — kdo bi šel se z bikom bosti?

John Ban.

Zlat osat.

Največja laž se pokriva s svilo, zlatom in dragim kamenjem, zato pa je počaščena.

Slab efekt.

V kongresu še vedno perejo pennsylvansko volilno korupcijo. Niti en dan niso prenehali s pranjem.

V Chicagu smo bolj omoraljeni. Tu smo počakali, da prej odidejo visoki knezi, predno odvezemo šakelj korupcije. For the love of Mike, taki lumpi vendar ne bomo! Mister Dever nas bi pogledal čez ramo, če bi mu delali sramoto in pokazali sramotim možem, da ni naše velečlansko mesto nič boljše kot je poganaka (uff!) pennsylvanija!

To pa lahko pove!

Cenjeni Zarkomet! G. Trunk pravi, da bi bila vsa duhovščina zelo hvalazna Lukančiču, če bi hotel povedati, kako se bi mogla kakna cerkvena služba vršiti brez kolekt. Drage volje vam povem. Posnemajte tesarja Krista in njegovega očeta Jožefa! Evangeliji nikjer ne povedo, da je tesar Krist kolektal kak denar, torej je brez kolekte opravljal svoje verske posle. Delaj te še vi tako. Če vam pojde trda, pa primite še vi za sekiro in žago ali vaj za kramp, ako drugače ne zmorete. Mislim, da za to vam ne bo treba posebne šole in filozofije. V prostem času pa, kakor tesar Krist, lahko pridigate in škrirate po Pisanem polju. — Fr. L. s pota.

P. S. — Kako je to, da čikaški patri pošiljajo ljudem Amer. Slovenca brez kolektanja? — Iati.

Intermezzo je končan.

"Ali so že odšli vsi?" — se vprašujejo čikaški butlegarski pobojniki v Mali Italiji in Mali Iraki.

Čas koncesije je potekel in zopet imajo pokati strojnice. To je potrebno. Veliki dnevniki že komaj čakajo. Dajte jim kaj jesti!

K. T. B.

Poslužite se kampanje za nove člane in pridobite si lepe nagrade!

NAPOVED

Spisal A. Koder.

Tisto leto je zadelo Draganovo hišo v Borovju trojno gorje: poginila je krava liska, slana je osomdila ajdo, in Janeza Draganovega so potrdili k vojakom.

Oče Dragan je hodil vso pomlad z upognjenim životom okoli hleva ter računal na pamet in na prste, koliko ima izgube v gotovini pri liski, za koliko ga je opeharil mešetar, ko je kupil mlado kravo, in kako bi se nadomestila ta izguba po drugem potu. Tudi mati Draganova je imela noči brez spanja in dni brez veselja. Podnevi je jokala po liski, ponoči pa je premišljala, kako bo dolgčas, ko bo nosil njen Janez brliko sabljo in vojaško suknjo. Oponašati ji ni treba solz, skrbi in neke nanašne skoposti, s katero je tisto pomlad in tisto poletje skrivala vsako dvajsetico v svoji omari—za Janezove večerje pri vojakih!

One tri nesreče je čutila napoved vsa Draganova družina, ki sicer ni bila obila; čutili so jo pa tudi prosjaki, ki so se pogosto na oglašali pri Draganovi materi. Draganov edini hlapec Peter je pripovedoval vse poletje mladi pastirici, da ne ostane več po božiču pri Draganovih, ko bi ga plačevali s cekini, in sicer za-

to ne, ker ni, odkar so potrdili Janeza, zadušiti več avinjskega rilca v opoldanskem ječmenčku. Prosjaki pa so opravičljivi Draganovo hišo, češ, da bi bil vse leto štiridesetdnevni post, ko bi bil bil pri vseh hišah zapah za vrati tako debel in nov, kakor ga je steval zadnji pomlad stari Dragan.

In naposled, Draganov Janez je trpel kakor vsi njegovi vrstniki. Podnevi je nosil listek bel za klobukom in zakrivljena peresa, zvečer je ukal pod okno v sosedno vas, zjutraj pa je premišljal, ali mu bo mogoče živeti v ozki vojaški suknji pod bojnim bobnom in ali bi ne bilo lepše na svetu, ko bi potrljal k vojakom zgolj bojazljivce, ki se ne upajo vasovati in ne vedo, kaj je ljubezen.....

Napoved se je približal tožni čas, ko riže podselek po senožitih iz tal, ko lastavice zadnjič krožijo ob slamnatih strehah in ko se poslavljajo mladeniči s liskami za klobukom. Zadnji dan si je brisala Draganova mati že na vse zgodaj solze, stari Dragan je hodil z ugašo pipo po vrtu, in sin Janez je kar zasopel, ko je zadel na rama bisago, v katero mu je naložila mati skrivaj vse klobase in svinjino iz za zadnjega predpusta.

"Pa Boga ne pozabi, in ko ti bo dolgčas, pa k bisagi sedi!" zaklicala mati za njim, ko le-ta

prestopi vežni prag in se obrne na cesto, ki drži proti glavni mestu.

"Pa domov piši, če se ti bo tožilo po Borovju!" pristavi oče rečno in spremlja edince do vrtnega prelaza. Za slovo mu še stisne tri srebrne dvajsetice v pest in pravi: "Stradati ti ni treba v cesarski službi, dokler smo na Draganovem domu, ki utrpi brez sile za vsake večje praznike nekaj grošev."

Tako podprt s slano, z dvajsetimi in materinimi molitvami in očetovimi svetili, odkoraka Draganov Janez prvič v daljnji svet, ki mu je bil doslej tuj, in v cesarsko službo, na katero je bil ponosen le v nedeljo pred cerkvijo, ko je majal veter beli listek na njegovem pokrivalu. Danes prvič ne ve, ali bi vriskal in prepeval, da bi ga čula domača vas, kako hodi v vojaške, ali pa bi premišljal, kako brezskrbno se živi na Borovju ob očetovi skladni in kako prijetni so večeri, kadar se oglašajo fantovski pesem izpod lipe na vasi. Takih misli poln se ozre, prišede na višino, zadnjič na domačo slamo streho in na rdeči zvonik. Tudi je enkrat prešle materine in očetove dvajsetice ter se prepriča in preračuna, koliko dni in noči bi utegnil učitati njegove klobase. Ko se potem zopet ozre po prašni cesti pred seboj, ugleda v dalji staro potovko Cilo,

ki kofaka s koškom raznega blaga iz mesta domov. Slabo znamenje se vidi Janezu, da mora srečati na svojem tako znamenitem potu staro ženo, označevalko nesreče. Ognil bi se ji rad, ali nikjer ni bilo opaziti stene, ki bi strnila, da bi stopil tja in se otel prerokovane nesreče. Se le v zadnjem hipu mu šine rešilna misel v glavo, da se človeku na važnih potih ni ravno treba ogniti stari; saj je dovolj, da je sploh ne sreča! — Zato razoprt Janez bisago, vrže jo na nožiče ajdove njive, sede poleg nje in pričakuje, da odide Cila. Da ne bi mislila, češ: "Od žalosti že omaguje na prvem klanecu," počaka picep v žepu in rdečo klobaso v bisagi ter jame uživati slastni materin dar.

"Bog ti blagoslovi, Janez, če si prišel danes kaj mesenega za pod zoba!" ogovori potovka naslednjega znanca, ki sedi v cestnem rovu, rezaje klobaso na kolenu in grdo gledaje stanko. Ko Cila opazi Janezov ponos, ki nima niti odgovora njenemu pozdravu, pristavi:

"Ne davi preveč mesenine, ki je v mestu tako v čalili, da si z eno samo klobaso pri svojih predstojnikih lahko nakopičš gorja ali srečo."

Zgane se Janez ob teh besedah, nekako prijazneje pogleda stanko, zategne bisago in si misli: "Starka kolovratni okrog gospe v mestu; vedeti mora, kaj gospodi tekne, kaj ne in kako gospoda čista to najboljše jed na svetu."

Vso dolgo pot se je potem postil in zatezal bisago, da mu je rdečica sfilila v obraz, kadar ga je zavajal hudobni duh: poželenje po mesu iz domačega dimnika. Ko pride naposled v mesto, vpraša na mitnici gospoda s svetlim cesarskim pokrivalom po vojašnici. Radovoljno priklima Janez prijaznemu gospodovemu nasvetu in odide dalje po mestnih ulicah. Ali toliko da odide, že priteče mot s cesarskim pokrivalom za njim, sgrabi njegovo bisago in mu jo hoče odnesti, tebi nič, meni nič.

"Tudi tej gospodski suknji diše moje rdeče klobase, a imela jih ne bo; namreč, se so mojim vojaškim gospodom!" misli si Janez, ko se puli z mitniškim biričem za bisago. Seveda je bil zmagovalec v tem častnem boju on; zakaj odnesel ni biriču samo zarubljene bisage, temveč povajal ga je celo po tleh za njegovo predrznost.

"Prav si dejala, Cila, ko si mi prerokovala veliko moč in čast domačih klobas!" pravi si Janez, ko hiti proti vojašnici; zaeno tudi sklene, da jih shrani za najtožnejše ure pri vojakih, ko bo treba—trpeti in molčati.

Taka prilika se mu ponudi takoj potem. Ko namreč prisope pred vojašnico, dobi vrata zaprta in pred njimi brkastega vojaka s puško risanico na straži, ki ga zavrne ter mu zabliči, da je zamudil za pet minut vojaški oglas in da ga čaka jutri — do ločena kazen.

Stemni se Janezu, in epomni se, da ga je teh zamujenih minut zadrl birič zaradi materin klobas, ki ga pripravijo naposled v veliko nesrečo. Mnogo premišljuje potem, kako bi si pomagal. Zda se ga obide poštena in razumna misel.

"Tudi ta bradač izvestno ve ceniti domačo klobaso," pravi sam k sebi in pristavi: "Ponudim mu najlepšo klobaso in omehtal se bo in mi odprl vrata."

Trenutek pozneje je sedel na Janez na vojaški stražarnici brez bisage in klobas in zagovarjati se je moral zaradi zločina, da je hotel s klobaso podkupiti cesarskega vojaka na straži.

"Vražja klobasa in Cila, da si me spravila s svojo lažjo v tako nesrečo!" vzdihuje na stražnici, dočim se mu smejejo vojaki in brijejo burke in dovrtpe s njim.

Znano nam ni, koliko kazni se je odmerilo Janezu zaradi podkupne klobase na vojaški straži; le toliko vemo, da se je nekaj dni akiraj otipaval po životu, kjer jih je čutil še vedno petindvajset, da je stal že drugo jutro na dvorišču v dolgih vojaških hlačah in v cesarski suknji in da je jako nesrečno vzdigaval noge po povelju in mahal z rokami po zraku, kakor bi gonil motovile. Hud in brezpameten se je zdel Janezu takšen posej; rajši bi bil doma ves teden

dni gnoj kidal in listje nosil. In v taki uri se je spomnil svojih klobas, ki so izginile na stražarnici, in se tudi domislil, da se je morda baš zaradi njih že prvi dan zameril svojim predstojnikom, ki se mu sedaj maščujejo. Še tisti trenutek sklene pisati materi, v kakšno nesrečo so ga spravile njene klobase, in to piše prvič ni znal sukati Janez niti jeklenega niti gosjega peresa, najsi je bil vpisan več let zapored v redno šolo, in drugič ni hotel nikomur zaupati svoje tajnosti. In ker se je bal, da mu mati kaj skoro zopet pošlje motovilo klobas in ker bi ga pripravile še v večjo nesrečo, sklene materi ustao sporočiti o svoji usodi.

To pa je bilo že sklenjeno nego izvršeno. Gospod stotnik je hudogled, strašno porasel gospod, drugi manjši gospodje s zvezdami pod obračkom niso nič boljši; izvestno ga zapode, če jim zaupa svoje skrivnosti. In vrhu tega čuti še vedno na svojem telesu tistih domačih klobas žalostne nasledke, ki ga zadržujejo v nagli hoji. In vendar, prepričati mora novo pošiljatev klobas, najsi se podere ves svet!

Tako premišljuje vse prihodnji večer na Janez in čaka in čaka, da zaspe vsi njegovi tovariši. Potem zleze palogama izpod odeje, stopa oprezo proti odprtemu oknu, dvigne se nanj, razprostre roke proti bližnjemu streloduhu ob zidu ter se spusti po njem v nizavo. Vajen je bil sicer na Janez bridkosti in trpljenja, toda takih bolečin še ni čutil kakor ob železnem drogu, ki mu je rezal brezsrčno dlani in višnjeve cesarske hlače.

"Bodisi!" tolaži se Janez na nočni vožnji iz višine in naposled izpusti streloduh, misleč, da je že v nizavi. Zda se začuje čuden šum, kakor bi vrgel kdo debelo tlačo v tolmun, in na Janez začuti, da je v globoki kadi, napolnjeni s čudno in neznanom tekočino. Utegnil ni natančneje raziskavati svoje nepravilne; zakaj vsdrnil bi se lahko kdo njegovih tovarišev. In tedaj gorje njemu — ubežniku!

Kar se da urno zleze iz kadi in zbeži naravnost v tiho noč in na Borovje.

Noč je bila jasna, in svetilo je pol lune izmed drevja, ko je pristopil v domačo vas. Ondi za plotom se je belila stranska steza v sosedno vas.

"Ponoči mati ne bodo pošiljali klobas v mesto!" misli si Janez in ubere pot v sosedno vas, kjer je poznal okence, tako poljono, da bi ga ne čul nikdo, če se odaloni tudi v najbolj tih noči, ko ališiš celo netopirja v zraku.

Tisto noč pa je bil ondi strašen krik: z okna se je čul klic na pomoč — zakaj napovedal se je Ocvirkovi Neži duh Draganovega Janeza. In s kolcem je skakal stari Ocvirek okrog pohišja in tolažil prestrašeno svojo Nežo, da je pregal napoved, če je le še kdo katero. Predno pa je zlezel tisto jutro mesec za Borovje, pošli je stari Dragan mlado svojo kobilico proti mestu; zakaj prepričati se je hotel, ali se je res ponesrečil njegov Janez, da se oglašajo njegovi krvni duhi.

V tem pa je izšel naš znanec v domači listnici in tipal in ogledaval, koliko mu je napravil škodo kolec starega Ocvirka; ker ga je tako brezsrčno izdala njegova Neža.

Sele ko se zdani, prepriča se Janez, da je rdeče pobarvan po vsem životu, da je rdeče pobarvana njegova cesarska obleka in da je kriva samo tista nesreča kad, napolnjena z barvo, če se ga je prestrašila Neža in ga imela za — smrtno napoved.

Kaj so potvrdili v mestu staremu Draganu in kako sta se pogodila na Janez in stari Ocvirek za tiste batine, ki so bile namenjene njegovi smrtni napove-

di, in ali je Ocvirkova Neža kdaj izdala nočno napoved, tega vemo. Gotovo pa je, da stari Draganika ni več pošiljal klobas svojemu sinu k vojakom pri katerih je potem dolgih sem let zvesto in udano cesarji služil.

Zdravniki se uče o novem zdravljenju
Čudovito je kaj to zdravljenje starih slabotnih, neravnih, smučanih in pobitih mož in žene.

Če vam ga zdravnik še ni predpisal, kar pojdite do lekarnarja in kupite novo zdravilo, Nuga-Tone in poskusite ga. Čudili se boste kako hitro se boste čutili boljše. Isto je hitro in učinkovito. Ni to tako dobro proti slabosti, bolečinam, neravnostim, zaprtosti, glavobolom in bolečinam v trebuhu. Isto vrne čilost in zdravje izmučenim in čem in mlačnim. Čitatelji tega lista bodo našli Nuga-Tone čudovito zdravilo v takih slučajih. Isto je tako preprosto, prijetno in učinkovito, da boste v par dnevih počutili mnogo boljše. Isto ponovno vala moč, čilost, da kri in ožja živce in telo, prinaša dober, odličnejši spanec in lepo regulirano želodec in čreva.

Indelovalci Nuga-Tone vedo tako dobro kaj je leta vsanu stotriti za v takih slučajih, da prisilijo vse lekarnarje, da ga nje jamčijo in vam poročajo, da nista zadovoljni. Oglejte si jamstvo na vsakem paketu. Priporočena, jamčena in naprodej v vsi lekarnah. — (Adv.)

SVETNIK

Spisal Anton Fagmar, Prevel Fantulika.

(Dalje.)

Kakor bi bil pričakoval tega dejanja in tega vprašanja, je Benedetto odgovoril takoj s trdnim glasom:

"Da."

Tih glas:

"Ali obljubiš, kakor moč moču, da boš živl neosenjen in uboben, dokler te jaz ne odveš od te obljube?"

Trdni glas:

"Da."

Tih glas:

"Ali obljubiš, da boš vedno pokoren oblasti svete cerkve, izvrševati po njenih postavah?"

Trdni glas:

"Da."

Don Klemente je pritegnil k sebi učencevo glavo in mu govoril nad čelom:

"Prosil sem opata, da bi ti smel dati spokornilsko obleko, da bi nosil na sebi, ko pojdeš od tod; vsaj znamenje ponižnega verskega služabnika. Preden se je odločil, je opat hotel govoriti s teboj."

Tu je don Klemente poljubil učenca na čelo ter tako izrazil opatovo sodbu po razgovoru; v ta nemi poljub je zaklenil pohvalne besede, ki se mu je zdelo, da bi ne bile v skladu z njegovim značajem očeta in učenčeve ponižnostjo. In niti opazil ni, da je učenec trepetal od vrha do tal.

"Evo," je rekel, "kaj piše opat po razgovoru s teboj."

Pokazal je Benedettu list, kamor je bil opat napisal:

"Dovoljujem. Odpravite ga takoj, drugače se me loti izkušnja, da bi ga pridrlil."

Benedetto je v zagonu objel svojega učitelja ter mu brez besed naslonil čelo na rame. Don Klemente je samrtnal:

"Ali si zadovoljen? Zda vprašam jaz tebe."

Dvakrat je ponovil vprašanje, ne da bi do bil odgovor. Končno je začel šepet:

"Ali lahko ostanem dolžan odgovor? Ali se za hip lahko poglabim v molitev?"

"Da, dragi, da."

Poleg skromne menihove postelje je visel nad klečalnikom velik gol križ z napisom: "Krist je vstal, pribij zdej ti svojo dušo name." In res je nekdo, morebiti don Klemente, morebiti kateri njegovih prednikov, pripisal spodaj: "Omnes superbie motus ligno crucis affigat." (Vse gibljave napuha naj na križ pribije.) Benedetto se je iztegnil na tla in položil čelo na mesto, ki je bilo določeno za kolena. Skozi odprto okno celice je blela svetloba lila posevno izpod deževnega neba na postavo iztegnjenega moškega in onega, ki je stal zraven njega s obrazom, dvignjenim k velikemu križu. Sumotanje dejaja in bobnenje globokega Aniena bi si Jeanne bila tolačila kot obupno pomilovanje vsega, kar živi na zemlji in ljubi. Don Klementu je pomenilo pobožno soglasje niže stvari s stvarjo, ki moli skupnega Očeta. Benedetto ni slisal ne tega ne onega.

Dvignil se je, pomirjen v obraz, oblekel je na učiteljev migljaj tuniko izpreobrnjenca, ki je ležala razgrnjena na postelji, ter se opasal s usnjenim pasom. Ko se je preoblekel, je razprostri roke ter se smehoma pokazal učitelju, ki ga je z ugodjem videl tako dostojanstvenega, tako duševno lepega v novi obleki.

"Vi niste razumeli?" je rekel Benedetto.

"Na nekaj niste mislili!"

Ne, don Klemente je mislil, da je ta velika Benedetova ganjenost bila učinek ponižnosti. Zda je razumel, da se je najbrž spomnil nedese drugega; a česa?

"Lah!" je vzdihnil nenadoma. "Morebiti tvoja vizija!"

Gotovo. Benedetto se je bil videl umirati na golih tleh, v seneli velikega drevesa, v benediktinski obleki; in v dokaz, da ni verjeti viziji, mu je po nasvetih don Josipa Flores in don Klementa bile protijavljive med njo in njegovim čudnim odporom proti meničkim obljubam, ki je, odkar se je ločil od sveta, postajal zmerom večji. Zda se je zdelo, da to protislovje izginja; zdelo se je torej, da na novo vstaja verjetnost prerokstva značaja vizije. Tega dela don Klemente ni poznal in bi bil lahko bral v Benedetovem arcu njegovo prestrašenost, ko se mu je znova prikazal skrivnostni božji načrt, ki visi nad njim, njegovo bojazan, da ne bi padel v greh napuha. A ni bil mislil na to.

"Tudi ti ne misli na to," je rekel. In podvizal se je, začeti dragi pomeneč. Dai mu je pismo in knjige za viljega duhovna v Jenne. Za prvo ga vzame vilji duhoven pod streho. Naj li ostane v Jenne ali ne, naj li v tem slučaju gre v Subiaco ali drugam, o tem ga že pouči božja previdnost.

"Oče," je rekel Benedetto, "res ne mislim na to, kaj bo s mano jutri. Le eno mislim: "Magister adest et vocat me." (Učenik je tu in me kliče) s ne kot bi to bil nadnaraven glas. Krivo je bilo, ker nisem razumel, da je Učitelj vedno prisoten in klič v enomer: mene, vas, vse. Če se le človek dokoplje do nekoliko tišine v duši, sliši njegov glas."

Medel solnični žarek je posvetil v celico. Don Klemente je takoj pomislil, da si pride go-pa Demasle najbrž ogledovat samostan, če preneha deževati. Rekel ni ničesar, toda njegov notranji nemir je isdalj drget njegove postave in njegov pogled proti nebu, kar je Benedetto oznanjalo, da je čas oditi. Prosi je kot milost, da bi smel moliti najprej v cerkvi Santa Scolastica in nato pri Sveti votlini. Solnce se je akirilo, začelo je zopet deževati, učitelj in učenec sta šla vkup v cerkev, tam sta molila drug zraven drugega in to je bilo vse njuno slovo. Benedetto je ubral stezo k Sveti votlini ob devetih. Odšel je neopažen iz samostana Santa Scolastica, dočim se je brat Anton pogovarjal s slom Ivana Selva. V tem hipu je na novo oživel solnce nagloma zopet razsvetlilo stare zidove, cesto in goro; bistro radovanje, urne ptičje perotnice so vsepevsod prodirale zelenje, in na ustne mur je sama od sebe prišla beseda: "Grem."

Jeanne in Noemi sta prišli k samostanu ob desetih. Nekaj korakov pred omrežjem je Jeanne občutila alovitno utripanje. Rada bi bila obiskala vrt prej nego samostan, ker ji je paglavec iz Subiaca rekel, da imajo redovniki iz Santa Scolastica lep vrt in lastne ljudi za obdelovanje; nekega starca iz Subiaca in nekega mladega tujca. Zda ni bilo več misliti na to. Bleda in lamučena se je komaj vlekla ob Noemini roki do vrat, kjer je berač čakal riševo juho. Na sredo je brat Anton odprl, se preden je Noemi pozvonila, in Noemi ga je prosila stolice in kozarca vode za gospo, ki se počuti slabo. Preplašen ob pogledu na Jeanne, ki je blela, blela omahovala kraj svoje spremjevalke, je ponikni stari brat dal Noemi v roko skodelo juhe, ki jo je bil prinesel za berača, ter odhitel po stolico in vodo. Nekoliko smešnost one skodela v rokah ouple Noemi, nekoliko počitek, nekoliko voda, nekoliko prikazen starega, v miru spečega samostana, nekoliko zopetno delovanje volje — vse to je Jeanne v malo minutah zadostno okrepilo. Brat Anton je šel iskat brata za tujce, da bi vodil obiskovalki.

(Dalje prihodnjik.)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za venelice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENJA POJASNILA